

BLÓÐ SPEGLINGAR

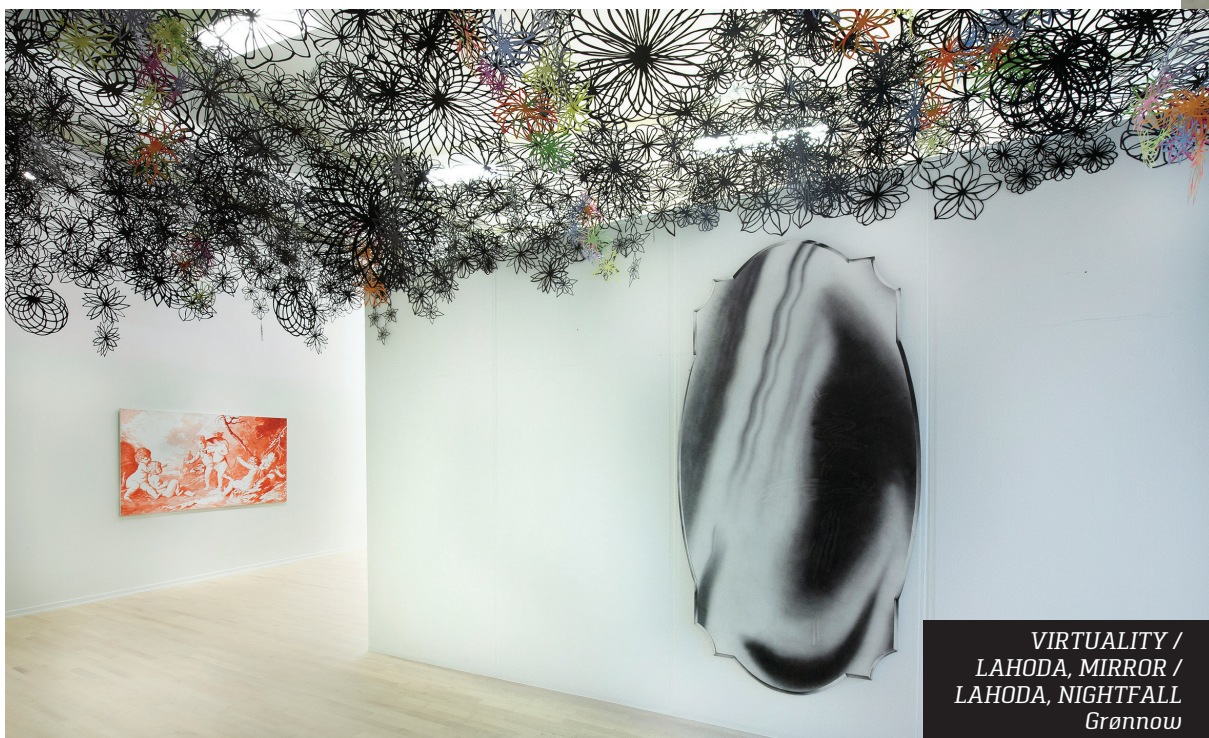
– EIN HUGLEIÐING UM LÆRING OG LIST

Liv Maria Róadóttir Jager, mag.art.

Eg minnst mína tíð í studentaskúla við blandaðum kenslum – ekki ein blómandi tíð, ekki mín besta tíð, ekki ein tíð, eg ynski meg aftur í. Nú, fimtan ár seinni, spyrji eg meg sjálva, hví eg ekki var ein betri næmingur, hví eg mætti so illa upp, hví eg ekki tímdi at ganga har – eg sum øll míni barnaár elskaði bókur, elskaði orð, elskaði at skriva, at lesa, elskaði sjónleik og sang og fimleik. Eg hugsí, tað kundi havt verið øðrvisi; eg hugsí, eg kundi havt verið ein góður næmingur. Retrospektiva refleksjónin er ein filosofisk prisma – útsøgnin ljóslivandi: eg kundi havt verið ein góður næmingur. Ivaleyst var tað ein blanding av øllum møguligum sum gjørdi, at tað ekki bleiv so. Ivaleyst var tað mín egna skyld einamest; eksistentielt tyngdir undirlutatankar, mixa við ungdómsarrogansu, dovinskapi og einari kenslu av altíð at vera í kríggj – við kroppinum, við tankanum og bankandi hjartanum.

Tá eg heystið 2013 fekk møguleikan at gera eina røð av sokallaðum 'filosofiskum rundvísingum' á Esbjerg Kunstmuseum komu tankar um ungdóm og progressiva læring súsandí – og eitt postulat grundað í reinari intuition: list kann elva til betri læring, betri næmingar. Eitt slag av poetiskum skilvísi: at list, í breiðastu merking, ger eitthvørt við okkum; eitthvørt sum er handan analysu, alt meðan vit taka sannroynda veruleikan, kompleksitetin og ørandi viddirnar inn. Eg fór í gongd uttan at vita nakað um listamiðling ivirhvøur.

Ein septembertýsmorgun í Esbjerg heilsí eg einum flokki av ungum fólki. Á pappírslepanum stendur: Varde Gymnasium, 35 næmingar. Tey eru komin at vitja listaframsýningina *What am I doing here?* – an exhibition on art and existence. Lærarinnan hevur latið seg úr skónum og eg hugsí, at hon kennir seg væl her, at hon hevur hug at vera her – eyguni eru døkk, tvær skyggjandi kúlur í morgunljósinum. Víst er hon ein av teimum lærarunum, sum ger meir enn vanligt fyri sínar næmingar, ein av teimum lærarunum, sum vil nakað serligt. Eg eri lukkulig við tankan, men nervøs kortini – tí eg havi ikki roynt hetta fyrr. Og eg havi enn ikki avgjørt heilt, hvat eg ætli mær at fortelja teimum. Eg veit eina rúgvu um filosofi, men lítið og einki um list, reint listafrøðiliga. Í veruleikanum eri eg í sama báti, sum næmingarnir eg skal vegleiða runt – mín vitan um verkini í framsýningini fevnir ikki nógv longur enn tað eg síggi við eygunum og upplivi við kroppinum; einki teoretiskt grundalag, bara kensla og hjartaljóð. Og túsund spontanir tankar. Hvussu ber tað til, at hesi deyðu tingini gera innrás í kroppin? Eg skilji tað ikki, men eg veit, tað er sannleiki – her, hendan morgunin, og altíð yvirhvøur, tá ein menniskja er til staðar at uppliva við tilvitinum, at lesa av við tankanum, at sansa við kroppinum. Soleiðis er tilvitið eitt slag av brúsandí orku, eitt slag av marksetan millum tað, sum finnist og tað, sum bara er; eitt slag av rørslu í tíðini, sum verður til við hvønn tanka, hvørt orð, hvørja gloymda ella sagda útsøgn.

Mynd: Esbjerg Kunstmuseum / Torben E. Meyer

Í eina lítla løtu ræðist eg tankan, at næmingarnir slettis einki fara at siga; at eg næsta tíman skal berja meg ígjøgnum eina skóg av líkasælu, alt meðan tøgnin bráar í kavahvítu listasavnsveggunum. Eg bróti kvirruna og fortelji teimum um fronsku eksistentialistarnar, um Sisyfos, um hugtøkini 'angist' og 'frælsi', og um munin millum ótta og angist – ein genta sigur, at: ótti er nakað mann veit hvat er, angist er torførari at definera.

Hví mann tað vera so? Og hvagani stavar hendan kenslan, sum ikki bindur seg fast í nakað ávíst, men samstundis býr í kroppinum, í heilanum og borar seg inn í hvørja livandi kyknu? Næmingarnir siga ymiskt. Tey bæði vita og vita ikki hvat angist er – tey kenna hana øll, men orðini vanta – tí hvør er hon, angistin? Ein óhugnalig kropslig kensla? Ein skelvan í tankanum? Eitt drápuligt samvitskubit? Eitt innlit í lívið? Eg spyrji út í rúmið: er eitt samband millum angist og frælsi? Rungandi stilt. Ein drongur svarar álvarsliga og uttan at ivast: ja – tað er ábyrgdin. Útsøgning hongur í leysari fyrrapartsluft: Ábyrgd skapar angist. Ábyrgd í mun til hvat?

Við inngongdina til framsýningina er installerað ein serstøk myndaaumat (Existential Photo Booth, Nina Saunders/Ernesto Spinelli, 2013). Eg greiði næmingunum frá, at hetta er ein eksistentiel myndaaumat – og eg biðji tey fara inn, ein og ein, at taka eina mynd av sær sjálvum. Tvær myndir projicerast upp við síðuna av hvørja aðrari á ein vegg. Eina myndin er løtuandlits-

Mynd: Esbjerg Kunstmuseum / Torben E. Meyer

mynd, onnur myndin ein samanblanding av øllum andlitsmyndunum, sum verða tiknar. Veggurin í áhaldandi broyting. Næmingarnir flenna og halda tað vera stuttligt so hvørt sum myndirnar blandast og broytast. Eg fortelji teimum, at tankin handan interaktiva listaverkið er, at persónligi samleikin ikki er avskorðin tí umhvørvinum vit liva í, teimum menniskjunum vit liva saman við – vit eru altíð í ferð vit at bliva okkum sjálvi, í mun til eina heild, í mun til onnur. Hvat hugsa tit um hetta? spyrji eg. Eru vil bleytar, plastiskar, broytiligar verur? Allatíð í umbúna? Setningar og ivandi svar blandast í heita projektør ljósinum.

Eg fortelji næmingunum, at eksistentialistarnir meintu, at menniskjan altíð hevur eitt val í teimum